

Ecologisch onderzoek

De Gijselaar te Amstenrade

ZOwonen & Cicero



NatuurInclusief
Ecologisch advies- en projectbureau

Ecologisch onderzoek

De Gijselaar te Amstenrade

ZOwonen & Cicero

In opdracht van	ZOwonen Luxemburgstraat 30 6135 LC Sittard
Contactpersoon	Dhr. J. Crijnen
Telefoon	+31 (0)6 46391773
E-mail	j.crijnen@zowonen.com
Website	www.zowonen.nl
Datum	30 september 2019
Rapportagenummer	NIRP20190121
Hoofdkantoor	NatuurInclusief Korenbree 23A 7271 LH Borculo 0545 723032 info@natuurinclusief.nl www.natuurinclusief.nl
Opsteller	Josine de Jongh
Telefoon	0545723032
E-mail	josinedejongh@natuurinclusief.nl
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Eva Henrard
Paraaf	

NatuurInclusief is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van NatuurInclusief; opdrachtgever vrijwaart NatuurInclusief voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/ of openbaar worden gemaakt d.m.v. fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en NatuurInclusief, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	5
1.1 Leeswijzer	5
2 Onderzoekslocatie	6
2.1 Beschrijving onderzoekslocatie	6
2.2 Geplande ingreep	7
3 Onderzoeksmethode	9
3.1 Floraonderzoek	9
3.2 Vleermuisonderzoek	9
3.3 Ransuil onderzoek	10
3.4 Sleedoornpage onderzoek	10
3.5 Iepenpage onderzoek	11
4 Resultaten	12
4.1 Floraonderzoek	12
4.2 Vleermuisonderzoek	12
Gewone dwergvleermuis - <i>Pipistrellus pipistrellus</i>	12
Laatvlieger - <i>Eptesicus serotinus</i>	14
4.3 Ransuil onderzoek	14
4.4 Sleedoornpage onderzoek	14
4.5 Iepenpage onderzoek	14
4.6 Overige waarnemingen	15
5 Conclusie + aanbeveling	17
Literatuur	18
Bijlage 1 Wetgeving	19

Samenvatting

ZOwonen is voornemens het terrein van Cicero en ZOwonen gelegen aan de Gijsselaar herin te richten. ZOwonen heeft NatuurInclusief ingeschakeld om de benodigde onderzoeken uit te voeren m.b.t. de Wet natuurbescherming. NatuurInclusief heeft onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van iepenpage, sleedoornpage, ransuil en verblijfplaatsen en essentieel leefgebied van vleermuizen.

In het plangebied is 1 kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aangetroffen en zijn 5 baltsterritoria aangetroffen die allen duiden op een aparte paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis. Tevens is iepenpage aangetoond en is steenmarteresignaleerd. Ransuil en sleedoornpage kunnen op basis van het aanvullend onderzoek worden uitgesloten. Tot slot is aanwezigheid van vliegend hert in het plangebied bevestigd door een buurtbewoner.

De geplande werkzaamheden resulteren mogelijk in het vernietigen van een kraamverblijfplaats en 5 paarverblijven van gewone dwergvleermuis. Tevens is het, afhankelijk van de werkzaamheden, mogelijk dat leefgebied verdwijnt van iepenpage, vliegend hert en steenmarter. Voor steenmarter geldt in de periode 15 augustus tot en met februari een vrijstelling. Dat betekent dat in die periode voor deze soort gewerkt kan worden zonder ontheffing. Wel blijft de Zorgplicht van kracht.

Voor de overige soorten betekent het mogelijk een overtreding van de Wet natuurbescherming. Daarom is het noodzakelijk om ontheffing aan te vragen bij de Provincie Limburg. Het is mogelijk dat mitigerende maatregelen moeten worden getroffen voor de verloren verblijfplaatsen. Een deskundig ecooloog kan hierin adviseren.

Tevens is het noodzakelijk dat zorgvuldig handelen wordt gegarandeerd. Een ecologisch werkprotocol wordt aanbevolen zodat alle medewerkers op locatie op de hoogte zijn en weten wat te doen.

1 Inleiding

ZOwonen is voornemens het terrein van Cicero en ZOwonen gelegen aan de Gijselaar her in te richten. ZOwonen heeft NatuurInclusief ingeschakeld om de benodigde onderzoeken uit te voeren m.b.t. de Wet natuurbescherming.

De wet Natuurbescherming verplicht vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen aanwezige beschermde plant- of diersoorten en groei- of verblijfplaats aantasten. NatuurInclusief heeft in april 2018 een quickscan uitgevoerd waaruit naar voren is gekomen dat het plangebied mogelijk geschikt is voor grote leeuwenklauw, ruw parelzaad, vleermuizen, ransuil, sleedoornpage en iepenpage. De genoemde soorten zijn in Nederland beschermd door de Wet natuurbescherming (Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn en nationaal beschermd). Hieruit volgend is dan ook in de periode mei 2018 - juli 2019 aanvullend ecologisch onderzoek naar deze soorten uitgevoerd.

Voorliggende rapportage betreft een overzicht met de resultaten van de verschillende ecologische onderzoeken en een aanbeveling voor vervolgstappen.

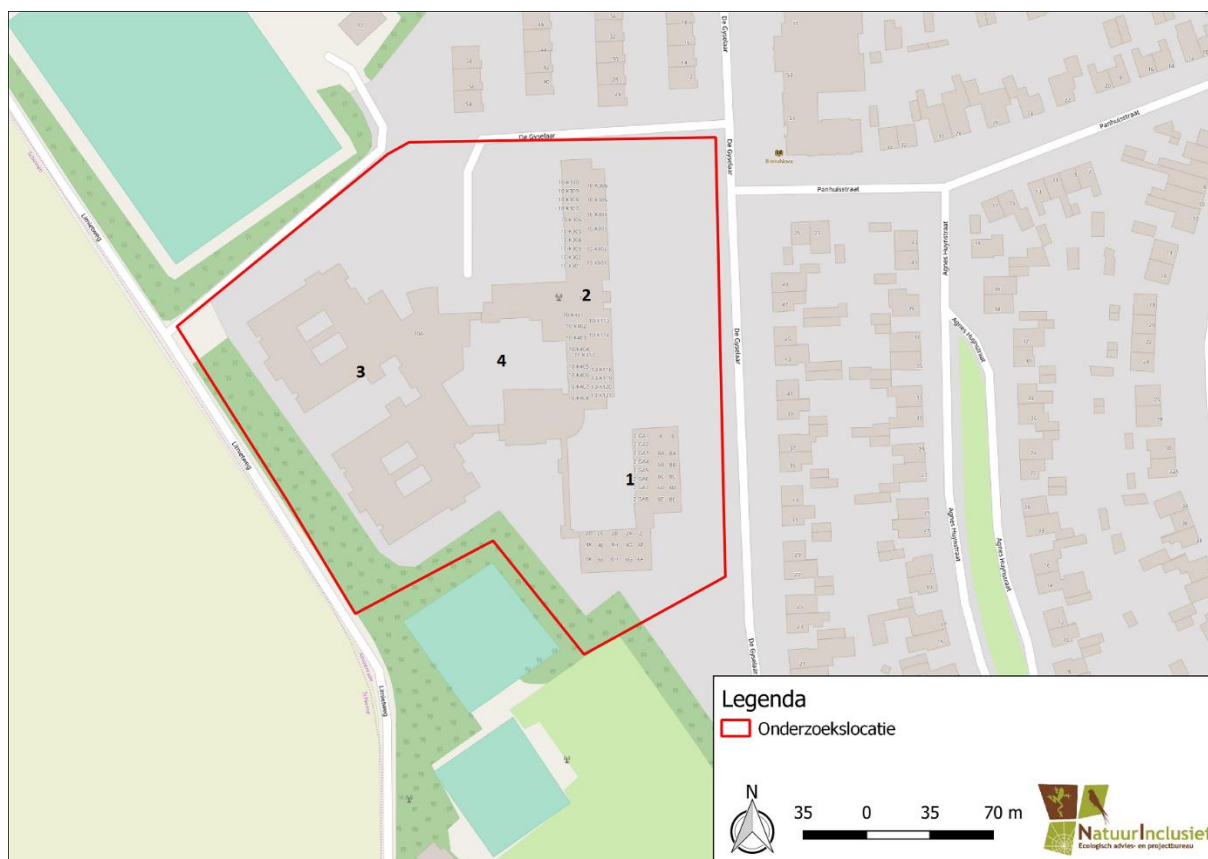
1.1 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt omschreven hoe de onderzoekslocatie eruitziet, hoe deze momenteel gebruikt wordt en wat de eigenaar van plan is in het onderzoeksgebied. Hoofdstuk 3 bespreekt de onderzoeksmethodiek. Hoofdstuk 4 geeft de resultaten weer en in hoofdstuk 5 wordt afgesloten met de conclusie en aanbevelingen.

2 Onderzoekslocatie

2.1 Beschrijving onderzoekslocatie

Het plangebied is gelegen aan de Gijselaar te Amstenrade, gemeente Beekdaalen in de provincie Limburg. Het plangebied omvat bebouwing van ZOwonen en Cicero. Het middelpunt van het plangebied bevat de coördinaten N 50.939484, E 5.917463. Voor het vleermuisonderzoek is het plangebied in 9 deelgebieden ingedeeld. In Figuur 1 is de onderzoekslocatie op een topografische kaart weergegeven.



Figuur 1 Begrenzing van de onderzoekslocatie

De zuidoostelijke bebouwing, bestaat uit corridorwoningen (nummer 1 in figuur 1). Rond de corridorwoningen ligt een klein grasveld, een onderhouden tuin en een parkeerplaats. De parkeerplaats wordt verlicht met straatverlichting. Figuur 2 geeft een impressie weer van de corridorwoningen. Voor het vleermuisonderzoek zijn de corridorwoningen op verdeeld in 2 deelgebieden.

Het hoofdgebouw (nummer 2 in figuur 1), aan oostzijde van het plangebied, betreft seniorenwoningen. Het gebouw is 5 verdiepingen hoog. Aan de oost- en westzijde liggen parkeerplaatsen en gazons met enkele bomen. Figuur 3 geeft een impressie weer van het hoofdgebouw. Voor het vleermuisonderzoek is het hoofdgebouw op verdeeld in 3 deelgebieden.

Daarnaast is het hoofdgebouw met het zorgcentrum aan de westzijde verbonden (nummer 4 in figuur 1). Bij deze verbinding is een binnenplaats gelegen die is ingericht als terras en tuin. Figuur 4 geeft een impressie weer.

Het zorgcentrum aan de westzijde van het plangebied betreft zorg op besloten afdelingen (nummer 3 in figuur 1). Hierbij is rondom de bebouwing een afgesloten onderhouden tuin aanwezig. Tussen het zorgcentrum en de

corridorwoningen ligt een grasveld. Figuur 5 geeft een impressie weer van het zorgcentrum. Voor het vleermuisonderzoek is het zorgcentrum op verdeeld in 3 deelgebieden.



Figuur 2 t/m 5 (van linksboven naar rechtsonder) Impressie plangebied.

2.2 Geplande ingreep

ZOwonen heeft als voornemen om 33 corridorwoningen (zuidelijke locatie deelgebied 2) te slopen. De sloop kan starten als de woningen vrij zijn van de huurders wat in 2020-2021 gerealiseerd wordt. De precieze planning van de renovatie is nog niet bekend.



Figuur 6 Toekomstige plannen. (Bron: ZOwonen)

3 Onderzoeksmethode

3.1 Floraonderzoek

Uit de natuurtoets is gebleken dat er een aantal beschermde plantensoorten (groot leeuwenklauw en ruw parelzaad), qua verspreiding en biotoopvoorkeur, niet zijn uit te sluiten.

Onderzoek naar beschermde planten vindt plaats door het vlakdekkend inspecteren van de geschikte groeilocaties voor de te verwachten soorten. Het onderzoek is uitgevoerd door 1 persoon en heeft plaatsgevonden in de bloeiperiode van beide soorten, namelijk in mei - juni.

De onderzoekerslocaties is door dhr. J. Beijk, adviseur ecologie bij NatuurInclusief, onderzocht in de bloeiperiode van zowel groot leeuwenklauw en ruw parelzaad. Er is 1 veldbezoek uitgevoerd, zie Tabel 1 voor specificaties van het bezoek. De methodiek van het inventariseren is bepaald aan de hand van het inventarisatieprotocol van Floron.

Tabel 1 Data uitgevoerde veldbezoeken floraonderzoek

Datum	Tijdstip	Type onderzoek	Temperatuur	Windkracht	Bewolking
28 juni 2018	15:30 - 19:00 uur	Flora	± 31°C	0 Bft	Onbewolkt

3.2 Vleermuisonderzoek

Het aanvullend vleermuisonderzoek richt zich op de gebruiksfunctie van vleermuizen in het gebied. Er wordt gekeken of er verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden en vliegroutes in- en rondom het onderzoeksgebied aanwezig zijn. Tevens wordt er gekeken naar de soortsamenvatting en aantallen van de voorkomende vleermuizen in het gebied.

De onderzoekerslocaties zijn door deskundige medewerkers van NatuurInclusief onderzocht tijdens voor vleermuis gunstige weersomstandigheden. In totaal zijn er negen veldbezoeken uitgevoerd. De methodiek van het inventariseren is bepaald aan de hand van de soort specifieke kennisdocumenten van BIJ12 en het Protocol Vleermuisinventarisaties (maart 2017) door Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en de Gegevensautoriteit Natuur.

Gedurende het aanvullend vleermuisonderzoek zijn er negen veldbezoeken uitgevoerd. Er zijn zeven veldbezoeken uitgevoerd (3 à 4 per deelgebied) in de zomer- en kraamperiode (15 mei - 15 juli) en twee veldbezoeken in de paarperiode (15 augustus - 1 oktober), zie Tabel 2 voor de specificaties van de bezoeken. Er is bij het hoofdgebouw ervoor gekozen een extra ochtendronde uit te voeren, in de kraamperiode, om de kans op het waarnemen van alle aanwezige zomerverblijfplaatsen te vergroten.

Het onderzoek heeft zich gericht op de aanwezigheid van verblijfplaatsen, foerageergebieden en belangrijke vliegroutes van gebouwbewonende vleermuizen. Tijdens het zomer- en kraamonderzoek is er gekeken naar in- en uitvliegende dieren. Het onderzoek heeft plaatsgevonden tijdens het uit- of invliegtijdstip van vleermuizen, respectievelijk rond zonsondergang en -opkomst. Tijdens het paaronderzoek is er gekeken naar de balts-, paar- en massa winterverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze bezoeken hebben plaatsgevonden tijdens de piek van de baltsactiviteit. Voor het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector Pettersson M500-384. De opgenomen geluiden zijn, indien dat noodzakelijk was, geanalyseerd met specifieke software, zoals Batsound, versie 4.1 en BatExplorer, versie 1.11.3.0.

Tabel 2 Data uitgevoerde veldbezoeken vleermuisonderzoek

Datum	Tijdstip	Deelgebied	Type onderzoek	Temperatuur	Windkracht	Bewolking
13 augustus 2018	23:00 - 02:00 uur	Alle	Paarverblijfplaatsen Massa winterverblijfplaats Vliegroutes Foerageergebieden	± 18°C	2 Bft	Licht bewolkt
03 september 2018	23:00 - 02:00 uur	Alle	Paarverblijfplaatsen Massa winterverblijfplaats Vliegroutes Foerageergebieden	± 19°C	1 Bft	Zwaar bewolkt
25 april 2019	04:30 - 06:30 uur	Corridorwoningen, Hoofdgebouw	Zomer- en kraamverblijfplaatsen Vliegroutes Foerageerbieden	± 10°C	3 Bft	Licht bewolkt
17 mei 2019	21:30 - 23:30 uur	Corridorwoningen, Hoofdgebouw	Zomer- en kraamverblijfplaatsen Vliegroutes Foerageerbieden	± 12°C	1 Bft	Bewolkt
21 mei 2019	21:30 - 21:30 uur	Zorgcentrum, binnenplaats	Zomer- en kraamverblijfplaatsen Vliegroutes Foerageerbieden	± 12°C	2 Bft	Bewolkt
22 mei 2019	03:30 - 05:30 uur	Zorgcentrum, binnenplaats	Zomer- en kraamverblijfplaatsen Vliegroutes Foerageerbieden	± 10°C	2 Bft	Bewolkt
21 juni 2019	21:50 - 23:50 uur	Corridorwoningen	Zomer- en kraamverblijfplaatsen Vliegroutes Foerageerbieden	± 18°C	2 Bft	Licht bewolkt
28 juni 2019	21:54 - 23:54 uur	Hoofdgebouw	Zomer- en kraamverblijfplaatsen Vliegroutes Foerageerbieden	± 20°C	2 Bft	Onbewolkt
06 juli 2019	21:50 - 23:50 uur	Zorgcentrum, binnenplaats	Zomer- en kraamverblijfplaatsen Vliegroutes Foerageerbieden	± 17°C	2 Bft	Licht bewolkt
18 juli 2019	03:45 - 05:45 uur	Hoofdgebouw	Zomer- en kraamverblijfplaatsen Vliegroutes Foerageerbieden	± 16°C	2 Bft	Bewolkt

3.3 Ransuil onderzoek

Onderzoek naar ransuil vindt plaats in de late schemering. Hierbij wordt gelet op nestindicatief gedrag, zoals de roep van volwassen dieren en/ of roep van bedelende dieren. De beste periode hiervoor is mei tot augustus. Wanneer noodzakelijk, wordt gedurende het onderzoek gebruik gemaakt van lokroep. Dit onderzoek is gecombineerd met het onderzoek naar vleermuizen waarbij bij alle avondrondes is gelet op roepende of overvliegende dieren.

3.4 Sleedoornpage onderzoek

Onderzoek naar deze bedreigde vlindersoort vindt plaats door te zoeken naar de eitjes. De volwassen vlinders en de rupsen zijn namelijk zeer lastig waar te nemen. Omdat deze soort in het ei stadium overwintert kan in de bladloze periode (november - maart) van de waardplant (sleedoorn) onderzoek plaatsvinden naar deze eitjes.

De onderzoekslocatie is door mevr. R. Kuiters, adviseur ecologie bij NatuurInclusief, onderzocht op 14 februari 2019. Het onderzoek heeft plaatsgevonden in de winterperiode, wanneer de sleedoorns nog geen blad hebben

en de eventueel aanwezige eitjes goed zichtbaar zijn. Het onderzoek is uitgevoerd conform de standaard onderzoeksmethode van De Vlinderstichting.

3.5 Iepenpage onderzoek

Onderzoek naar iepenpage richt zich op rondvliegende dieren. De soort is zeer lastig waar te nemen doordat deze hoog rond de kronen van verschillende soorten iepen vliegt. Onderzoek naar iepenpage bestaat uit het 10 à 15 minuten met een verrekijker observeren van een iep, in de periode juni - half augustus.

De onderzoekslocatie is door dhr. J. Beijk, adviseur ecologie bij NatuurInclusief, onderzocht op 28 juni 2018 tijdens voor de iepenpage gunstige weersomstandigheden. Zie tabel 3 voor verder specificaties. Het onderzoek is uitgevoerd conform de standaard onderzoeksmethode van De Vlinderstichting.

Tabel 3 Data uitgevoerde veldbezoeken iepenpage onderzoek

Datum	Tijdstip	Type onderzoek	Temperatuur	Windkracht	Bewolking
28 juni 2018	15:30 - 19:00 uur	Iepenpage	± 31°C	0 Bft	Onbewolkt

4 Resultaten

4.1 Floraonderzoek

Zowel groot leeuwenklauw en ruw parelzaad zijn niet aangetroffen binnen het plangebied.

4.2 Vleermuisonderzoek

Gedurende het onderzoek zijn 2 soorten vleermuizen in het plangebied aangetroffen, namelijk gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

Gewone dwergvleermuis - Pipistrellus pipistrellus

De gewone dwergvleermuis is de meest algemeen voorkomende vleermuissoort in Nederland. De kleine bruin gekleurde vleermuis is een flexibele soort die zowel in gesloten als open landschappen, van stadcentra tot op het platteland voorkomt. De soort is een echt gebouwbewonende soort waarbij hij een voorkeur heeft voor spleetvormige holten in spouwmuren, achter gevelbekleding en onder daken. In de kraam- en winterperiode kan het aantal dieren bij elkaar variëren van enkele tientallen tot tweehonderd dieren. Foerageren doet de gewone dwergvleermuis vaak langs lijnvormige structuren van de opgaande vegetatie, langs bosranden, de bebouwing, bij water maar daarnaast ook vaak in tuinen en rond straatlantaarns.

Tijdens de veldbezoeken is de gewone dwergvleermuis het meest in- en rond de onderzoekslocatie aangetroffen. Het gaat hierbij om 5 tot tientallen individuen per bezoek. De soort is zowel overvliegend- als foeragerend aangetroffen. Zie Figuur 7 voor de soortenkaart gewone dwergvleermuis.

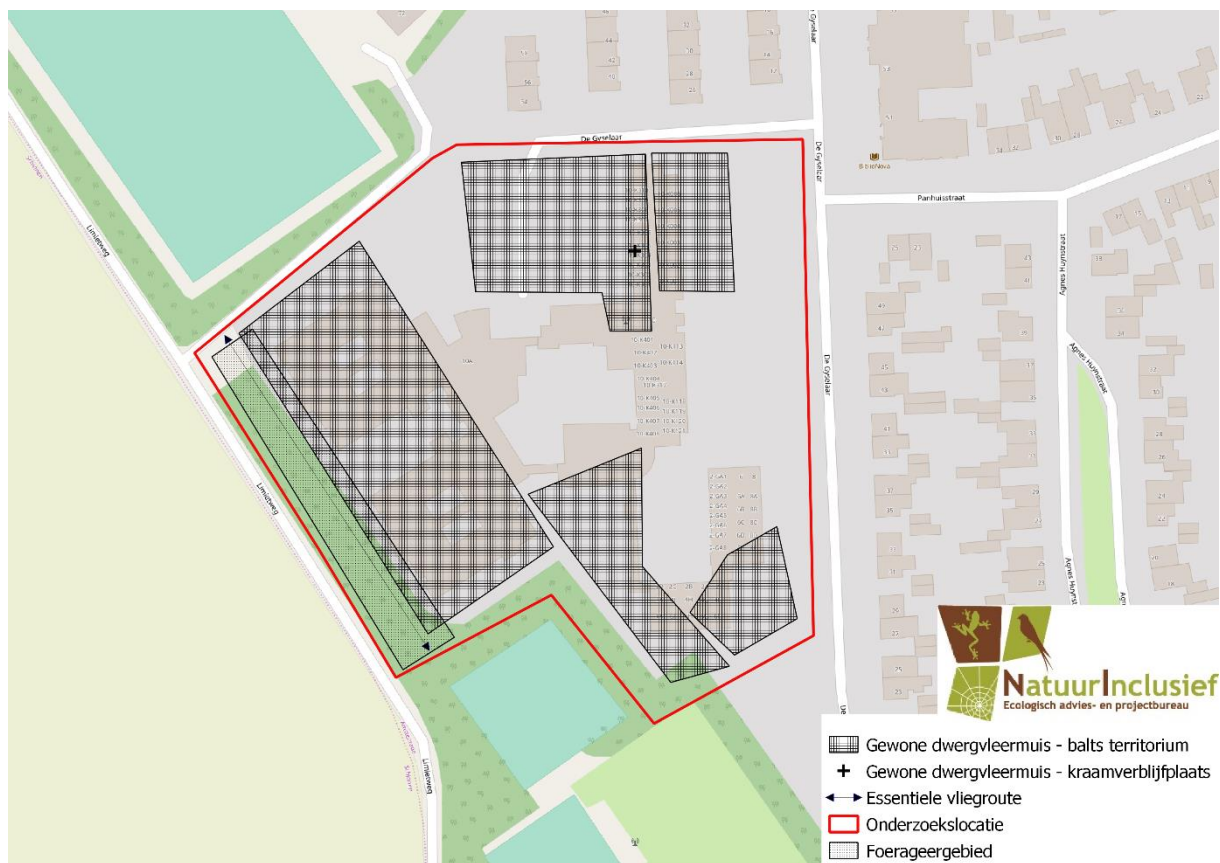
Verblijfplaatsen

Gedurende het veldbezoek van 28 juni 2019, in de zomer- en kraamperiode, is 1 kraamverblijfplaats aangetroffen van circa 22 dieren. De dieren zaten in de spouwmuur (figuur 8). Er zijn geen zomerverblijfplaatsen aangetroffen.

Gedurende de veldbezoeken in de paarperiode zijn 5 paarterritoria waargenomen. Het plangebied valt binnen deze territoria waardoor de aanwezigheid van 5 paarverblijfplaatsen binnen het plangebied niet is uit te sluiten.

Foerageergebieden en vliegroutes

Tijdens de uitvliegperiode, respectievelijk een half uur na zonsondergang, is een duidelijke trek van vleermuizen waargenomen aan de zuidwestzijde van het plangebied. De dieren maken gebruik van de bomen als vliegroute en foerageergebied. De vliegroute werd door dermate veel gewone dwergvleermuizen gebruikt dat deze als essentieel beschouwd kan worden. Tevens werd het zoals in figuur 7 aangegeven foerageergebied continu en de gehele nacht gebruikt door meerdere dieren waardoor dit gedeelte ook kan worden beschouwd als essentieel foerageergebied.



Figuur 7 Soortenkaart gewone dwergvleermuis



Figuur 3 Kraamverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis

Laatvlieger - Eptesicus serotinus

De laatvlieger is een algemeen voorkomende soort in Nederland. Het is één van de grootste vleermuissoorten welke in Nederland voorkomen. Het is een echt gebouwbewonende soort, verblijfplaatsen zijn onder andere veelal te vinden achter boeiboorden, achter gevelbekleding, achter dakgoten, lood langs de schoorstenen, in spouwmuren en op zolders. Kraamverblijfplaatsen bestaan uit tien tot zestig en soms tot driehonderd vrouwtjes. De mannetjes verblijven ergens anders, soms in groepjes van 20 dieren. Het foerageren vindt plaats langs bosranden, heggen, lanen maar ook boven weilanden en langs structuurrijke randen van bebouwing, parken en waterpartijen. De soort foerageert soms in kleine groepjes van circa 20 dieren op dezelfde locatie. De afstand van verblijfplaats tot foerageergebied kan verschillen tussen de 4.5 tot 10 kilometer.

Tijdens de veldbezoeken is de laatvlieger tijdens de rondes van 13 augustus 2018, 3 september 2018 en 6 juli 2019 aangetroffen.

Verblijfplaatsen

Tijdens de veldbezoeken zijn er geen aanwijzingen verkregen die duiden op enige aanwezigheid van vaste rust- en/of verblijfplaatsen van laatvlieger.

Foerageergebieden en vliegroutes

Tijdens de veldbezoeken in de zomer-, kraam- en paarperiode is gebleken dat laatvlieger, net als de gewone dwergvleermuizen gebruik maakt van de vliegroute ten in het zuidoosten van het plangebied (zie figuur 7). Ook voor deze soort kan deze vliegroute als essentieel worden beschouwd. Er zijn geen foeragerende dieren waargenomen.

4.3 Ransuil onderzoek

Gedurende alle avondonderzoek naar vleermuizen is tevens geluisterd en gekeken of ransuil aanwezig is in het plangebied. In de periode mei - juli is de soort zeer vocaal en ook de jonge dieren roepen dan naar hun ouders. Ransuil is niet gehoord of gezien in het plangebied.

4.4 Sleedoornpage onderzoek

Op 14 februari 2019 zijn alle aanwezige sleedoorns in het plangebied uitvoerig onderzocht op aanwezigheid van eitjes van de beschermde sleedoornpage. Er zijn geen eitjes aangetroffen.

4.5 Iepenpage onderzoek

Iepenpage is veelvuldig waargenomen tijdens het veldonderzoek. Er zijn tientallen exemplaren gezien bij de aanwezige iepen in het gebied. Zie figuur 9 voor de vindplaatsen van de soort (blauwe kaders).



Figuur 9: Vindplaatsen iepenpage (blauwe kaders).

4.6 Overige waarnemingen

Gedurende het onderzoek naar iepenpage op 28 juni 2018 vertelde een bewoner over de vondst van een vliegend hert. Zie figuur 10 voor het aangetroffen exemplaar. Het plangebied valt binnen het verspreidingsgebied van het vliegend hert en omvat een aantal eiken (stobben en restanten) die mogelijk als voortplantingsplaats kunnen dienen. Kijkend naar de geschiktheid van het plangebied en de waarneming van de bewoner kan op basis van aannemelijkheid gesteld worden dat vliegend hert binnen het plangebied aanwezig is. Daarom wordt ervan uit gegaan dat de aanwezige eikenelementen allemaal geschikt zijn als voortplantingsplaats.



Figuur 10: Aangetroffen vliegend hert door Dhr. Minartz. (Bron: Max Minarx)

Tevens is op 21 mei 2019 een steenmarter op het dak van het gebouw gezien (figuur 11). Tevens heeft een bewoner een steenmarter aan de noordkant bij het gebouw gezien. Deze kroop een gat in onder een stoep (figuur 12). Steenmarter is een soort die zich graag in groter oudere gebouwen bevindt. Vaak valt aanwezigheid van de soort binnen een bewoond gebouw wel op, maar dit hoeft niet altijd het geval te zijn. Aannemelijk is dat het gebouw geschikt is voor de soort en dat de soort dus ook een verblijfplaats kan hebben in het gebouw.



Figuur 11: aangetroffen steenmarker op dak gebouw.

5. Conclusie + aanbeveling

Binnen het plangebied is 1 kraamverblijfplaats en zijn 5 paarterritoria van gewone dwergvleermuis aangetroffen. Hierdoor is de aanwezigheid van 5 paarverblijfplaatsen niet uit te sluiten. Tevens is iepenpage, vliegend hert en steenmarter binnen het plangebied aanwezig. De geplande werkzaamheden resulteren mogelijk in het vernietigen van verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, iepenpage, vliegend hert en steenmarter. Dit betekent een overtreding van de Wet natuurbescherming. Daarom is het noodzakelijk om ontheffing aan te vragen bij de Provincie Limburg en zijn aanvullende mitigerende maatregelen nodig. Voor steenmarter geldt in de periode 15 augustus tot en met februari een vrijstelling. Dat betekent dat in die periode voor deze soort gewerkt kan worden zonder ontheffing. Wel blijft de Zorgplicht van kracht.

Tevens is het noodzakelijk dat zorgvuldig handelen wordt gegarandeerd. Een ecologisch werkprotocol wordt daarom aanbevolen zodat alle medewerkers op locatie op de hoogte zijn en weten wat te doen.

Sleedoornpage en ransuil zijn niet aangetroffen gedurende het onderzoek. Het is daarom uit te sluiten dat als gevolg van de werkzaamheden negatieve effecten ontstaan voor deze soorten.

Literatuur

- Bij12, juli 2017. Kennisdocument gewone dwergvleermuis, versie 1.0. Bij12, Utrecht.
- Broekuizen, S., Klees, D., Müskens, G. (2010). De steenmarter. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard gewone dwergvleermuis, versie 2.0. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.
- Limpens, H., Mostert, K. & Bongerd, W. (1997). Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. KNNV Uitgeverij. Utrecht.
- Korsten, E. (2012). Vleermuiskasten. Overzicht van toepassing, gebruik en succesfactoren. Bureau Waardenburg bv, Culemborg
- Korsten, E., Limpens, H., Bouwman H. & Reinhold J. (2011). Vleermuisvriendelijk bouwen, Landschapsbeheer Flevoland, Lelystad.
- Leerschool, T., Geraeds, R. (2014). Vliegend hert (*Lucanus cervus*) in Limburg, Actieplan 2014-2018, Stichting instandhouding kleine landschapselementen in Limburg. Roermond.
- NatuurInclusief, 5 april 2018, Natuurtoets De Gijselaar te Amstenrade. Borculo 2018.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur (2017). Vleermuisprotocol 20
- www.vlinderstichting.nl

Bijlage 1 Wetgeving

Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. De Wet natuurbescherming vervangt drie wetten, namelijk de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet. De bevoegdheid ligt bij de provincies. Zij zijn verantwoordelijk voor de toetsing van werkzaamheden en activiteiten bij bijvoorbeeld Natura 2000-gebieden (de gebiedsbeschermingsbepalingen) en dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid blijft het Rijk bevoegd gezag.

De Wet natuurbescherming is onder te verdelen in 3 onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van Natura 2000-gebieden en de bescherming van bosopstanden.

Verbodsbepalingen

Er zijn verschillende verbodsbepalingen van toepassing op dit soortenmanagementplan. In de Wet natuurbescherming zijn deze onderverdeeld in Verbodsbepalingen voor soorten van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en overige soorten. De verbodsbepalingen zijn als volgt omschreven:

Bescherming van soorten

Er zijn 3 categorieën met betrekking tot de soortbescherming; Soorten beschermd volgens de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en overige soorten. De beschermde status van de overige soorten verschilt per provincie. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten. Er is dan geen ontheffing nodig voor werkzaamheden.

Vogelrichtlijn

Hieronder vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Handelingen die de wet verbiedt zijn:

- Artikel 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen;
- Artikel 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, beschadigen of nesten van vogels weg te nemen;
- Artikel 3.1 lid 4 en lid 5: het is verboden vogels opzettelijk te verstoren, tenzij de verstoring niet wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Uitgezonderd zijn de soorten die door de AMvB zijn aangewezen. Hieronder vallen onder andere de Canadese gans en de Houtduif.

Onder bepaalde voorwaarden mogen deze handelingen wel uitgevoerd worden. Er is dan een ontheffing of vrijstelling nodig. Er zijn vrijstellingen opgesteld via de provinciale verordening of ministeriële regeling. Een ontheffing kan bij de provincie worden aangevraagd. Een ontheffing kan verkregen worden als er geen andere bevredigende oplossing is en er een geldig belang is, zoals:

- de volksgezondheid, openbare veiligheid,
- luchtverkeer,
- schade aan gewassen,
- bescherming van flora en fauna,
- onderzoek of onderwijs,
- herinvoering van soorten.

Daarnaast mogen de handelingen niet leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort.

Habitatrichtlijn

Soorten die staan in het Verdrag van Bern en Bijlage I van het Verdrag van Bonn. De soorten staan in bijlage 1. Handelingen die de wet verbiedt zijn:

- Artikel 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren;
- Artikel 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- Artikel 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
- Artikel 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Er zijn vrijstellingen opgesteld via de provinciale verordening of ministeriële regeling. Een ontheffing kan bij de provincie worden aangevraagd. Ook hier is een geldig belang nodig en mag de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komen. De volgende belangen kunnen een grond zijn voor het verlenen van een ontheffing:

- bescherming van flora- en fauna,
- voorkoming “ernstige schade” aan gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendommen,
- in belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid,
- Andere dwingende reden van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van wezenlijk gunstige effecten voor het milieu.

Overige soorten

Dit zijn de soorten die genoemd worden in de bijlage van Wet natuurbescherming. Voor de lijst van de overige beschermde soorten zie bijlage 1. Onder dit beschermingsregime is het verboden om:

- Artikel 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen;

Voor deze soorten gelden dezelfde vrijstellingsgronden als bij de soorten van de Habitatrichtlijn en zijn er een groot aantal overige uitzonderingsgronden. Voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden en het algemeen belang geldt er een vrijstelling.

Zorgplicht

Voor alle soorten geldt de zorgplicht. De bescherming van soorten gaat uit van de intrinsieke waarde van alle dieren en planten. Daar moet zorgvuldig mee omgaan worden. Daarom is de zorgplicht in artikel 1.11 van de wet opgenomen. De zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving en voor Natura 2000-gebieden. Voorkomen, beperken en ongedaan maken zijn hierbij sleutelwoorden.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen ook wel Ecologische hoofdstructuur (EHS) genoemd, is onderdeel van een netwerk van deels bestaande en deels nieuwe natuurgebieden die met elkaar verbonden zijn. Het gaat hierbij om zowel kleine en grote natuurgebieden en agrarische gebieden. Al deze gebieden binnen het Natuurnetwerk Nederland worden met elkaar verbonden via ecologische verbindingzones. De ecologische verbindingzones zorgen ervoor dat er verbindingen aanwezig zijn tussen de verschillende natuurgebieden zodat dieren zich makkelijker van het ene naar het andere leefgebied kunnen verplaatsen. Uiteindelijk moet het Natuurnetwerk Nederland samen met de natuurgebieden in andere Europese landen een aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen.

Negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken of (natuur)waarden van deze natuurgebieden en verbindingen dienen vermeden of gecompenseerd te worden.

Wanneer er ontwikkelingen plaatsvinden in NNN-gebieden is conform de Nota Ruimte en daarvoor Structuurschema Groene Ruimte het ‘nee, tenzij’ - regime van toepassing. In principe zijn ruimtelijke

ontwikkelingen met significante negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken of (natuur)waarden van het gebied niet toegestaan. Het kan alleen doorgaan als er geen reële alternatieven mogelijk zijn en/of er sprake is van groot openbaar belang. Voor ingrepen waarvoor geen reële alternatieven mogelijk zijn of die van groot openbaar belang zijn geldt de vereiste schade zoveel mogelijk wordt beperkt door mitigerende maatregelen. Tevens dient er gecompenseerd te worden. Om vast te stellen of de ontwikkelingen door kunnen gaan, dient er getoetst te worden volgens het 'nee, tenzij' - regime. De toetsing hiervoor staat beschreven in 'de Spelregels EHS', opgesteld in 2007 door de ministeries van LNV en VROM en Provincies.

Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebieden in Nederland zijn onderdeel van een Europees netwerk aan natuurgebieden waar belangrijke flora en fauna duurzaam beschermd worden. Al deze gebieden zijn belangrijk om de Europese biodiversiteit te waarborgen. De in Nederland aangewezen natura 2000-gebieden worden beschermd onder de Wet Natuurbescherming, voorheen de Natuurbeschermingswet 1998. In Nederland zijn er ruim 160 natuurgebieden aangewezen als Natura 2000-gebieden. Voor ieder Natura 2000-gebied zijn er een instandhoudingsdoelstellingen opgesteld voor specifieke fauna en florasoorten. De instandhoudingsdoelstellingen zijn allen beschreven in beheerplannen. Deze beheerplannen worden opgesteld voor ieder Natura 2000-gebied en geven duidelijkheid of geplande maatregelen en activiteiten al dan niet kunnen plaatsvinden. Wanneer er maatregelen of activiteiten uitgevoerd dienen te worden welke schadelijk en/of negatieve effecten op de beschermde natuur kunnen hebben dient een vergunning bij de provincie of soms bij het ministerie van Economische Zaken aangevraagd te worden.

Bosopstanden

De bescherming van bosopstanden kent twee belangrijke aspecten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom (in het kader van de voormalige Boswet) indien kap plaatsvindt in een houtopstand van 10 are of meer, of een bomenrij van 20 bomen. Er geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Dit kan dus per provincie verschillen. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.